

FRI-ONLINE-1-ESIS-03

THE NEW AUKUS TRILATERAL PACT – CHALLENGES FOR THE EUROPEAN SECURITY AND GEOPOLITICS³⁰⁴

Krasimir Koev, PhD

Department of Economics
Faculty of Business and Management
University of Ruse „Angel Kanchev“
8, Studentska St, Ruse 7017
e-mail: kgkoev@uni-ruse.bg

***Abstract:** This paper presents the implications of the new AUKUS security pact between the United States, Australia and Great Britain on the international relations and global security. A special focus is put on the challenges for the European security. The analysis is based on topical official documents and political analyses as well as on international media publications.*

***Keywords:** AUKUS, geopolitics, global security, European security, international relations*
***JEL Codes:** Z28*

ВЪВЕДЕНИЕ

На 15 септември 2021 г. държавните глави на САЩ, Великобритания и Австралия обявиха създаването на нов тристранен пакт за военноморска отбрана, обхващаща Индо-тихоокеанския регион. Този пакт, известен като AUKUS, включва сътрудничество в редица области, като военно и кибер разузнаване, квантови технологии и изкуствен интелект. Ключови за споразумението са атомните подводници, които се предвижда да бъдат произведени в Аделаида, Южна Австралия и за които САЩ и Великобритания трябва да предоставят консултации относно технологиите за тяхното производство. Характерно за този тип подводници е, че имат огромни отбранителни и възпиращи способности, без да използват ядрено оръжие.

Основната цел на тристранния пакт е усилване на сътрудничеството в областта на сигурността с оглед противопоставяне на превъзходството на Китай в този регион, както и „поддържане на технологично предимство пред бъдещите противници“ чрез „интегрирани колективни действия“ (<https://www.bbc.com/news/world-58564837>).

Китай осъди споразумението като "изключително безотговорно", "сериозно подкопаващо мира и стабилността в региона и засилващо надпреварата във въоръжаването" (<https://www.bbc.com/news/world-58564837>).

Пактът също така създаде спор с Франция, която загуби сделка с Австралия за изграждане на 12 подводници, но рефлектира и върху въпросите на сигурността и отбраната в целия ЕС.

В такъв контекст създаването на пакта предизвика излагането на противоречиви гледни точки и пороци въпроси от геополитически и геостратегически характер, чийто отговор ще се търси в светлината на сигурността в глобален мащаб.

Настоящата разработка цели да анализира евентуалните последици от създаването на пакта за бъдещето на сигурността и отбраната в Европа, както и за северноатлантическото партньорство и други значими актьори на геополитическата сцена.

---

³⁰⁴ Докладът е представен в секция Европейистика и международна сигурност на 29 октомври 2021 с оригинално заглавие на български език: НОВИЯТ ТРИЛАТЕРАЛЕН ПАКТ AUKUS – ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ЗА ЕВРОПЕЙСКАТА СИГУРНОСТ И ГЕОПОЛИТИКАТА.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Контекст на създаването на AUKUS

AUKUS е първият случай след края на Студената война на създаване на съюз, специално насочен към Китай. Скритото послание на този акт е, че САЩ приемат своята уязвимост в Индо-Тихоокеанския регион и само месец след излизането си от Афганистан желаят да разсеят съмненията относно влиянието си в този регион. От друга страна Великобритания, след излизането си от ЕС, също желае да бъде по-ангажирана в Азиатско-Тихоокеанския регион (Yogesh, <https://www.isas.nus.edu.sg/papers/aukus-arms-allies-and-the-geopolitics-of-the-indo-pacific/>).

Създаването на пакта е белязано от сериозно нарушаване на интересите на Франция поради пропадане на сделката ѝ с Австралия за доставка на подводници на стойност 60 милиарда канадски долара. Това довежда до остра френска реакция и изтегляне на френския посланик от Вашингтон. Следват призови от страна на Франция към ЕС за стратегическа автономия, т.е. за по-малка зависимост от САЩ относно сигурността на ЕС.

Във връзка със създалия се казус в международните отношения председателят на Европейската комисия Урсула фон дер Лайън заявява пред CNN: „Една от нашите държави-членки е заплашена по неприемлив начин. Искаме да знаем защо и как се е случило това“. Президентът на Европейския съвет Шарл Мишел отправя обвинение към САЩ за липса на прозрачност и лоялност. Подготовката на новия Търговски и технологичен съвет между ЕС и САЩ е отложена (Nabili, <https://finabel.org/possibile-effects-of-the-aukus-trilateral-pact-on-european-security-and-defence-cooperation>).

Но позицията на Франция за стратегическа автономия на ЕС не среща голяма подкрепа, тъй като повечето европейски страни, членове на НАТО, предпочитат силна трансатлантическа връзка пред по-независим в отбранително отношение ЕС - силно трансатлантическо партньорство за сигурност, ако е възможно; стратегическа автономия за Европа, ако е необходимо.

Редица анализатори твърдят, че пактът представлява по-нататъшна стъпка в намаляването на участието на Вашингтон в европейската сигурност и отбрана. Началото на тази политика е поставено от администрацията на Тръмп с нейния акцент върху „Америка на първо място“ и намален ангажимент към НАТО, но признаци на по-значим интерес към Индо-Тихоокеанския регион в сравнение с Европа се наблюдават и по време на администрацията на Обама.

От 2016 г. нататък, отчасти в отговор на квазиизолационистката външна политика на администрацията на Тръмп, ЕС разработи редица инициативи за подобряване на общата политика за сигурност и отбрана. Например, през 2017 г. бяха одобрени Координираният годишен преглед на отбраната (CARD) и Постоянното структурирано сътрудничество (PESCO), които позволиха синхронизиране на работата на министерствата на отбраната в рамките на ЕС. Беше създаден и Европейски фонд за отбрана, а през 2022 г. предстои разкриване на Стратегически компас на ЕС в областта на отбраната. Тези действия са отражение на предупреждението на Жан-Клод Юнкер след избора на Тръмп, че „ако Европа не се погрижи за своята сигурност, никой друг няма да го направи“, а върховният представител на ЕС за външната политика Жозеп Борел заявява, че AUKUS е „звън за събуждане за Европа“ и че сега е необходимо „да се поеме инициативата“ (Nabili, <https://finabel.org/possibile-effects-of-the-aukus-trilateral-pact-on-european-security-and-defence-cooperation>).

Възможни ефекти на тристранния пакт върху европейското сътрудничество за сигурност и отбрана

Индо-тихоокеанската стратегия на ЕС, която беше обявена в същата седмица като AUKUS, показва перспектива, подобна на тази на политиката на САЩ. AUKUS може да се

превърне в урок по сътрудничеството в областта на сигурността и отбраната и да доведе до схващането, че европейските държави трябва да имат по-единна политика по отношение на Китай, като по този начин се доближат до позицията на САЩ и се даде тласък на по-задълбочено партньорство.

Освен това твърде вероятно е САЩ не просто да са се отклонили от европейската отбрана. Фактът, че Обединеното кралство участва в AUKUS, показва трайното значение на Европа като континент в стратегията на САЩ за отбрана. Друг факт, свидетелстващ за това, е, че са предприети стъпки за разрешаване на напрежението около AUKUS, като състояният се телефонен разговор между президентите Байдън и Макрон и завръщането на френския послания във Вашингтон. Съвсем реалистичен сценарий е повечето държави от ЕС, включително и Франция, да се присъединят към пакта в бъдеще. Това в голяма степен важи за балтийските държави, които традиционно разчитат на НАТО за своята отбрана (Nabili, <https://finabel.org/possibile-effects-of-the-aukus-trilateral-pact-on-european-security-and-defence-cooperation>).

Възможно е Aukus да доведе до по-голяма синхронизация на европейските и американските цели за сигурност и отбрана в дългосрочен план. Изместването на фокуса на отбранителната политика на САЩ към Индо-Тихоокеанския регион и реакцията на нарастващото военно участие на Китай в този регион може да подтикнат европейските правителства и военни органи да следват подобен курс.

Последици от създаването на AUKUS в геополитически план

Създаването на новата структура AUKUS само по себе си е косвено признание от Вашингтон, че твърдият модел на съюзи от 20 век не е подходящ за този век. AUKUS може да се възприеме като опит да се намери модерна алтернатива на НАТО. За да разсее съмненията и колебанията на трансатлантическите съюзници, в своя пресконференция Йенс Столтенберг, генерален секретар на НАТО, казва, че сделката с AUKUS не е насочена срещу Европа или НАТО и има широко съгласие, че трябва да се предотвратят двустранните спорове между съюзниците, които могат да предизвикат разрыв в алианса и да намалят силата на трансатлантическите отношения.

За Русия създаването на AUKUS означава, че всяко нейно действие отук нататък ще се разглежда от Вашингтон в контекста на американско-китайската конфронтация. От една страна, Белият дом може да си затвори очите за сътрудничеството на Москва с Ню Делхи и Ханой във военните технологии, възприемайки го като начин за укрепване на регионалното противопоставяне на Пекин. От друга страна, продължаващата помощ на Русия по програмата за модернизация на военноморските сили на Китай може да стане основание за нови санкции на САЩ срещу двете страни.

Притисната между нарастващата мощ и близостта на Китай, от една страна, и намерението на САЩ да запазят първенството си, от друга, Асоциацията на нациите от Югоизточна Азия (АСЕАН) е принудена да се раздели със заеманото централно място в делата на Индо-Тихоокеанския регион. От друга страна, Индия остава на ръба на американската военна стратегия в Индо-Тихоокеанския регион, която ще продължи да дава предимство на партньорите от алианса пред стратегически необвързаните партньори (Kupchan, <https://www.cfr.org/in-brief/europes-response-us-uk-australia-submarine-deal-what-know>).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

С обявяването на AUKUS САЩ се опитват да направляват баланса на силите в Индо-Тихоокеанския регион. Днес тристранният пакт изглежда като нестабилна структура, формирана набързо. Но след 20 или 30 години логиката на създаването на този съюз може да доведе неговите учредители до ситуация, която е непредвидима, както за съюзниците, така и за техните противници. Именно в това се крие дългосрочната опасност от възникването на AUKUS.

REFERENCES

BBC. *Aukus: UK, US and Australia launch pact to counter China.* <https://www.bbc.com/news/world-58564837> (Accessed on 09.10.2021).

Blenkinsop, Philip and Robin Emmott. *Germany warns of lost U.S. trust as France wins EU support.* <https://www.reuters.com/world/europe/france-weighs-australia-options-urges-britain-restore-trust-2021-09-21/> (Accessed on 09.10.2021).

DW. *German minister: Submarine dispute is 'a wake-up call'.* <https://www.dw.com/en/german-minister-submarine-dispute-is-a-wake-up-call/a-59245294> (Accessed on 09.10.2021).

Yogesh, Joshi. *AUKUS: Arms, Allies and the Geopolitics of the Indo-Pacific.* <https://www.isas.nus.edu.sg/papers/aukus-arms-allies-and-the-geopolitics-of-the-indo-pacific/> (Accessed on 09.10.2021).

Kortunov, Andrei. *Should Russia Be Worried by the New AUKUS Alliance?* <https://www.themoscowtimes.com/2021/09/30/should-russia-be-worried-by-the-new-aukus-alliance-a75175> (Accessed on 09.10.2021).

Kupchan, Charles. A. *Europe's Response to the U.S.-UK-Australia Submarine Deal: What to Know.* <https://www.cfr.org/in-brief/europes-response-us-uk-australia-submarine-deal-what-know> (Accessed on 09.10.2021).

Nabili, Cyrus. *Possible Effects of the AUKUS Trilateral Pact on European Security and Defence Cooperation.* <https://finabel.org/possible-effects-of-the-aukus-trilateral-pact-on-european-security-and-defence-cooperation/> (Accessed on 09.10.2021).

Nichols, Michelle. *EU backs France in submarine dispute, asking: Is America back?* <https://www.reuters.com/world/europe/eu-foreign-ministers-discuss-submarine-dispute-monday-2021-09-20/> (Accessed on 09.10.2021).

O'Sullivan, Mike. *Does The AUKUS Deal Point To War In The South China Sea?* <https://www.forbes.com/sites/mikeosullivan/2021/09/24/does-the-aukus-deal-point-to-war-in-the-south-china-sea/?sh=555a9b1768f7> , (Accessed on 09.10.2021).

Perot, Elie. *The Aukus agreement, what repercussions for the European Union?* European Issue n°608, The Robert Schuman Foundation, <https://www.robert-schuman.eu/en/european-issues/0608-the-aukus-agreement-what-repercussions-for-the-european-union> (Accessed on 09.10.2021).

Press Conference by NATO Secretary General Jens Stoltenberg following the meeting of the North Atlantic Council Meeting with the National Security Advisers. https://www.nato.int/cps/en/natolive/opinions_187209.htm?selectedLocale=en , (Accessed on 09.10.2021).

Text of the Joint Leaders Statement on AUKUS. *The White House*, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/09/15/joint-leaders-statement-on-aukus/> (Accessed on 09.10.2021).

Tewari, Suranjana. *Aukus: UK, US and Australia pact signals Asia-Pacific power shift.* <https://www.bbc.com/news/world-asia-58540808> (Accessed on 09.10.2021).

Tidey, Alice. *'Stab in the back': France blasts new UK-US-Australia security pact in Indo-Pacific.* <https://www.euronews.com/2021/09/16/us-uk-and-australia-announce-new-security-pact-to-counter-china-in-indo-pacific> (Accessed on 09.10.2021).